

roma 282 ustavi na šest mesecev, — skoraj »preveč« ščitijo zavezanca radi prej označenih stroškov, ker se marsikak zahtevajoči upnik premisli čakati celih šest mesecev na plačilo ter že raje zahteva, da se hitro konča izvršba s prodajo — na škodo zavezanca, ki bi si bil v krajšem času tudi že lahko opomogel; na drugi strani bi čakanje na plačilo tekom krajše dobe tudi zahtevajočemu upniku še ne delalo težav.

Taka sprememba zakona glede odložitve bi bila tembolj utemeljena, ker se pri šestmesečni ustavitvi dražbenega postopanja dotično zemljišče običajno zanemarija, bodisi da zavezanec vsled izvršbe izgubi veselje do gospodarstva, ali pa, če se zemljišče prisilno upravlja, da često tuji upravnik skrbno ne gospodari. Nadalje je pomisliti, da se pri taki ustavitvi tudi ne čaka samo šest mesecev, temveč še dokaj delj, ker je v zmislu § 169 odrediti dražbo zemljišča še 1—2 meseca od dneva razpisa dalje. Tudi dražba premičnin se ne more vršiti takoj po poteku zadevnih šestih mesecev, ker je tudi njo poprej nanovo naznaniti in razglasiti po §§ 272 in 273 izvrš. reda.

Ker so le stvarni nagibi povzročili te vrste, ki naj posebno z ozirom na sedanje izvanredne gospodarske razmere vzbude presojanje težavnega zavezančevega stališča, zato upamo, da se bodo tudi le v tem zmislu uvaževale »sine ira et studio«.

Nekaj o novejših davčnih zakonih.

Spisal **Hilarij Vodopivec**, c. kr. finančni svetnik in deželni davčni nadzornik v Trstu.

V novejših davčnih zakonih ne najdemo več one preprostosti in točnosti, ki jo kažejo še zakoni izza osemdesetih let prejšnjega stoletja. Zakonodajalčeva volja se v novejših zakonih ne izraža jasno in točno, tvarina ni pregledno razvrščena in temeljne, kakor tudi izjemne določbe niso navedene dovolj izrazito.

Oglejmo si tipičen primer, zakon z dne 28. decembra 1911, drž. zak. št. 242! Dasi je ta zakon v materijalnem oziru precej kazuističen in zavozlan, bi se mu bila vendar lahko dala v marsičem

preprostejša oblika; čemu je postavil zakonodajalec izjemne določbe k § 3, št. 1, in k § 4, št. 1, lit. a, oziroma št. 2, lit. a. na skrajni konec zakona? Morda iz razloga, ker naj § 28 glasom nadpisa vsebuje prehodne določbe? Toda stvarna pristojnost le-tega zakona je vsled določil § 1, odst. 1, in § 26, tako strogo začrtana in ločena od zakona z dne 25. marca 1880, drž. zak. št. 39, da med obema zakonoma ni nikakih kontaktnih točk, ne v materialnem, ne v formalnem oziru, in da vsled tega ne more nastati nikak konflikt med tema dvema zakonoma. In v resnici ne vsebuje § 28 nikakih prehodnih določil. Določba, da se doba časne ugodnosti zniža od 12 let na 10 let in šele pozneje na šest let, pač ni z juridičnega stališča taka, da bi jo mogli izrečno imenovati prehodno določbo.

Vsebina §§ 3, 4 in 28 v zvezi s predzadnjim odstavkom § 7 bi se bila dala veliko jasnejše in preglednejše izraziti prilično na sledeči način:

»Zakon priznava dvojne davčne ugodnosti:

1. Časno ugodnost, katera se dovoli v zmislu določil tretjega in četrtega oddelka tega poglavja, ako se je vložila dotična prošnja in sicer:

a) v letih 1912 do všteti 1916 dovršenim novim stavbam (§ 1, št. 1) ter v istih letih dovršenim stavbam z malimi stanovanji v zmislu tega zakona, popolna oprostitev od hišnorazrednega davka za dobo deset let, oziroma enako dolgo trajajoče znižanje hišne najmarine na znesek 5 odstotkov čistega najemninskega donosa;

b) novim stavbam, dovršenim po 31. decembru 1916 (§ 1, št. 1), dalje prizidanim in nadzidanim delom stavb brez ozira na čas dovršenja, popolna opustitev hišnorazrednega davka in hišne najmarine za dobo šest let;

c) celotno in deloma prezidanim stavbam popolna oprostitev od hišnorazrednega davka za dobo šest let, oziroma enakodolgo trajajoče znižanje hišne najmarine na znesek 5 odstotkov čistega najemninskega donosa.

2. Trajno ugodnost pod št. 1, lit. a, b in c, navedenim stavbam ali delom stavb, katera nastopi ali po preteku časne ugodnosti ali pa takoj, ako se ni zaprosilo časne ugodnosti in sicer:

a) v hišnorazrednem davku se znižajo davčni postavki tarifa zakona z dne 9. februarja 1882, drž. zak. št. 17, za hiše¹⁾ I. do vštrevši VII. tarifnega razreda za eno desetinko, za hiše VIII. do XVI. tarifnega razreda za eno petinko njihovega iznosa;

b) v hišni najmarini se trajno uporabljajo davčni postavki tarifa po prilogi A.

Davčni postavki tarifa po prilogi A, oziroma znižani postavki hišnorazrednega tarifa se predpisujejo tudi za vse poznejšnje gradnje na novih, prizidanih in nadzidanih stavbah, izvršenih v zmislu § 1, št. 1 do 3.

Kar velja v le-tem zakonu za hišnorazredni davek, se upošteva tudi pri hišni najmarini, odmerjeni po hišnorazrednem tarifu za neiznajmljene prebivalne prostore v zmislu § 5, lit. a, zakona z dne 9. februarja 1882, drž. zak. št. 17.

Navedene davčne ugodnosti se nanašajo samo na državno davčno dolžnost; določbe glede predpisa doklad vsebuje § 24.«

Zadnji odstavek § 28, ki ga nisem sprejel v zgornji tekst, se primernejše dá vplesti pod § 18.

Kdor vzame zakon z dne 28. decembra 1911, drž. zak. št. 242, v roko in primerja mojo konstrukcijo in stilizacijo z dotičnimi določbami zakona, mi mora priznati, da je moje besedilo preprostejše, preglednejše in jasnejše nego besedilo zakona.

Toda ne samo v formalnem, temveč tudi v materijalnem oziru so novejši davčni zakoni precej nedostatni; polni so kazuistike in se vse premalo ozirajo na praktično in tehnično izvršljivost. V poročilu prof. drja. Josipa Redliča, člana bivše komisije za pospešitev upravne reforme (Dunaj, Dvorna in državna tiskarna 1913) najdemo na strani 185 (prvi oddelek) sledečo trditev: »So leidet auch die neuere und neueste Steuergesetzgebung fast durchwegs an dem schweren Mangel, dass bei der Ausarbeitung dieser Gesetze auf die Bedingungen der administrativen Durchführung so gut wie keine Rücksicht genommen wurde.« In dalje je čitati na istem mestu: »Aber wunderlich ist es, dass auch von seiten der Finanzverwaltung in den Gesetzentwürfen so wenig Rücksicht genommen wird auf die Konsequenzen jedes Steuergesetzes für die Administration der Finanzen, und es ist bemerkenswert, dass die Frage der Kosten der

¹⁾ Zakon rabi izraz „poslopja“, dasi so hišno-razrednemu davku podvržene samo hiše t. j. prebivalna poslopja („Häuser“ in ne „Gebäude“).

Durchführung einer Steuer von der Finanzverwaltung gewöhnlich ausserordentlich wenig in Berücksichtigung gezogen wird.«

Odnosno na ta izvajanja naj podam v naslednjem nekatere težkoče in okornosti pri odmeri, predpisovanju in zaračunanju direktnih davkov, povzročene od novejših zakonov.

Popusti v zmislu členov VIII. do XII. zakona z dne 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220, se temeljem § 3 zakona z dne 23. januarja 1914, drž. zak. št. 14, pod pogoji, navedenimi v § 2 istega zakona, vpoštevajo na način, da se zemljarina zniža za 15% njeneга dotedanjega odmerila, t. j. na 19,3% čistega katastralnega donosa, in da se pri hišnem davku postavki zakona z dne 9. februarja 1882, drž. zak. št. 17, (izvzemši 5% davek) znižajo za 12,5%. Vsled tega je v svrhu odmere doklad za samoupravne zaklade zvišati zemljarino na $\frac{100}{85}$, hišno najmarino in hišnorazredni davek pa na $\frac{8}{7}$ njihovega iznosa. Z drugimi besedami: znižanje državnih realnih davkov vsled zakonskega popusta se sedaj ne izvrši več potom odštevanja, temveč potom enakovrednega odstotnega zvišanja davčnega postavka, dočim je v svrhu odmere doklad odmeriti davke v dotedanji višini.

O dotedanjem načinu izračunanja popusta pri realnih davkih opaža profesor Redlich v svojem zgoraj navedenem poročilu na strani 186 (drugi oddelek) sledeče: »... gegenwärtig müssen trotz dieser Nachlässe die Steuern in ihrem vollen Ausmasse vorgeschrieben werden, weil sie in diesem Ausmasse der Berechnung der Zuschläge zugrunde gelegt werden. Welche Summe von überflüssigen Schreivarbeiten und Berechnungen damit den Steuerämtern und den Rechnungsbehörden auferlegt wird, ist jedem Praktiker unseres Steuerwesens nur allzu gut bekannt.«

Človek bi mislil, da so se z zakonom z dne 23. januarja 1914, drž. zak. št. 14, t. j. s fiktivno odstranitvijo zakonskega popusta, odpravili ti nedostatki; temu pa žalibog ni tako. Z izvršilno naredbo finančnega ministrstva od 10. avgusta 1914, drž. zak. št. 218, se je namreč glede hišnega davka odredilo, da je pri predpisovanju in odpisovanju izračunati razven čistega zneska drž. davka tudi podago za odmero doklad. Analogno postopanje velja tudi za zemljarino. Zatorej se morata odslej pri odmeri hišne najmarine glede vseh »starih« hiš (zakon od 9. februarja 1882, drž. zak. št. 17), kakor tudi

glede onih »novih« hiš (zakon od 28. decembra 1911, drž. zak. št. 242), za katere se odmeri tarifna najmarina, izračunati mesto enega zneska, dva zneska. Isto velja za zemljarino in hišnorazredni davek.

Dasi se ta določila s praktičnega stališča ne morejo smatrati za vzgledne, ker morajo davčna oblastva in uradi pri hišnem in zemljiškem davku izračunati in predpisati za vsakega davkoplačevalca po dva zneska in sicer z enim odstotkom državni davek in z drugim odstotkom podlago za odmero doklad, bi koncem tudi to postopanje ne vsebovalo nič drugega, nego pomnožitev mehničnega dela, ako bi prišli v vseh slučajih enaki odstotki v poštev. Vendar temu ni tako. Dvanajstinpol odstotno diferenciranje se nahaja samo pri takozvanih »starih« poslopih, dočim je pri takozvanih »novih« poslopih erarna najmarina enaka podlagi za odmero doklad. Za hišnorazredni davek in tarifno najmarino (§ 5, lit. a, zakona z dne 9. februarja 1882, drž. zak. št. 17) imamo pa tudi glede »novih« hiš diferenciranje med erarnim davkom in podlago za odmero doklad, ki obstoji v tem, da se erarni davek zmanjša v primeri s podlago za odmero doklad za 1·25% in razven tega za $\frac{1}{10}$, ozir. $\frac{1}{5}$ (§ 3, t. 3, zak. z dne 28. decembra 1911, drž. zak. št. 242), kar odvisi od dejstva, se li obdačenje izvrši po I. do VII., oziroma po VIII. do XVI. razredu hišnega tarifa.

Pri odmeri najmarinskega davka je torej razločevati med sledečimi vrstami davka: med plačljivo, neplačljivo (idealno) najmarino in 5% davkom po zakonu z dne 9. februarja 1882, drž. zak. št. 17, dalje med najmarino, odmerjeno s 5%, oziroma po tarifu A, B ali C, zakona z dne 28. decembra 1911, drž. zak. št. 242, oziroma med tarifno najmarino, ki se predpisuje s celim zneskom (tarifa) in med ono, ki se predpisuje z odbitkom in v zadnjem slučaju zopet, ali je odbiti $\frac{1}{10}$ ali $\frac{1}{5}$ postavka; dalje se mora glede vsake odmere še določiti, ali je doklade za avtonomne zaklade odmeriti od $\frac{8}{7}$ ($\frac{8}{7}$ od $87\cdot5 = 100$) erarnega predpisa ali od neizpremenjenega državnega davka.

Da je v takih okolščinah izračunanje in tabelarno izražanje predpisa precej težavno in nepregledno, vedo najbolje uradniki, ki morajo izvršiti dotične predpise.

S takimi in sličnimi zakoni se delo davčnih oblastev in uradov po nepotrebnem komplikuje in obtežuje. Zato je revizija vseh novejših davčnih zakonov s stališča praktične izvršljivosti potrebna in želeli bi bilo, da bi v bodoče merodajni krogi pri kodifikaciji novih zakonov obračali nekoliko več pozornosti tehnični strani uradovanja.

Iz pravosodne prakse.

A. Civilno pravo.

a) Če se snideta pravica žene do prehrane napram možu (§ 91, 1264 o. d. z.) in pravica potrebnih staršev napram istemu možu kot sinu (§ 154 o. d. z.), je obema zahtevkoma kot popolnoma enakopravnima enakomerno ugoditi, ali vsaj po razmerju njihovega obsega.

Pravdno sodišče, določujoče višino prehrane, ki jo mora mož plačati ženi, je odštelo od premoženja ozir. prihodkov moža najprej vso prehrano, ki jo mora dajati svoji potrebni materi.

Razlogi.

Toženec zahteva, da bi mu bil odštet izdatek, ki ga daje vsled svoje zakonite dolžnosti, določene v § 154 o. d. z., svoji nepremožni materi za podporo. Ta zahteva je tembolj utemeljena, ker je bil toženec tožnico že pred poroko na to svojo dolžnost opozoril in ni proti temu ničesar ugovarjala. Ta izdatek priznava sodišče z ozirom na draginjske razmere, na visoko starost in s spričevalom dokazano bolehnost matere, v zmislu § 273 c. pr. r. s primernim zneskom 1000 K. Uvaževalo je tudi, da drugi sin, ki ima manjše dohodke in skrbi za ženo in tri otroke, ne more izdatnejše podpirati matere, temveč komaj malo prispevati. Primerna prehrana stare in bolehne matere zahteva pa v današnjih razmerah gotovo več izdatkov kot 1000 kron.

Prizivno sodišče je pritrdilo stališču prvega sodišča.